

**Εισαγωγή: το νόημα μιας ιστορικής
περιοδολόγησης**..... 11

**1. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους
μέχρι το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα:
το πρόταγμα του κλασικισμού**

1.1. Ίδρυση και προσανατολισμός του Σχολείου
των Τεχνών..... 15

1.2. Η οικοδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος..... 26

1.3. Εικαστικά μαθήματα στο αλληλοδιδασκτικό
δημοτικό και το νηπιακό σχολείο: «οι μαθηταί
γράφουσι κατ' επιταγήν τα εις τους πίνακας
παριστανόμενα σχήματα»..... 28

1.4. Εικαστικά μαθήματα στα πρώτα δευτεροβάθμια
σχολεία..... 37

1.5. Εικαστικά μαθήματα στα πρώτα διδασκαλεία..... 41

**2. Το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα: προσπάθειες
για ανανέωση**

2.1. Οι επιδράσεις της Σχολής του Μονάχου –
Οι πρώτες γενιές των αποφοίτων –
Η ηθογραφική ζωγραφική..... 47

2.2. Η διδασκαλία με τη συνδιδασκτική μέθοδο: «η αγάπη
προς το σύμμετρον, το κομψόν και το χαρίεν»..... 57

2.3. Το φραιμπελιανό σύστημα:
«η μεγίστη ευλογία της εργασίας των παιδων»..... 65

2.4. Εικαστικά μαθήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: «άσκησης του οφθαλμού και της χειρός».....	71
2.5. Εικαστικά μαθήματα στα ανώτερα παρθεναγωγεία: «ολίγον άρωμα νοικοκυροσύνης με ολίγην πουμάδα ζωγραφικής».....	75
2.6. Εικαστικά μαθήματα στα διδασκαλεία.....	77
2.7. Καθηγητές εικαστικών στις σχολές κατάρτισης των εκπαιδευτικών.....	86

3. Οι πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα: στροφή στο παρόν και αναζήτηση ταυτότητας

3.1. Η επαφή με την ευρωπαϊκή πρωτοπορία – Η αναζήτηση της «ελληνικότητας».....	89
3.2. Η προσέγγιση του σχολείου εργασίας: «η εργασία ενός εκάστου συντελεί εις την πρόοδον της ολότητος».....	98
3.3. Εικαστικά μαθήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: «υποδείγματα προς αναπαράστασιν».....	111
3.4. Εικαστικά μαθήματα στο Ανώτερο Δημοτικό Παρθεναγωγείο του Βόλου.....	117
3.5. Εικαστικά μαθήματα στα διδασκαλεία αρρένων και θηλέων: «χειροτεχνία και ποικιλτική».....	119
3.6. Εικαστικά μαθήματα στα διδασκαλεία των νηπιαγωγών.....	131
3.7. Το Διδασκαλείο της Τεχνικής Εκπαιδύσεως – Προσπάθειες για την εικαστική εξειδίκευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.....	135
3.8. Εικαστικά μαθήματα στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και τις Ανώτερες Σχολές Νηπιαγωγών.....	141

4. Τα μεταπολεμικά χρόνια: αδράνειες και προσπάθειες συγχρονισμού

4.1. Επαναπροσδιορισμοί και συντονισμός με τα διεθνή δεδομένα.....	145
4.2. Εικαστικά μαθήματα στο σχολικό δίκτυο.....	148
4.3. Εικαστικά μαθήματα στις παιδαγωγικές σχολές.....	153

5. Σύγχρονα διλήμματα και ζητήματα: διερευνώντας και επεκτείνοντας τα όρια

5.1. Το τέλος της βεβαιότητας: η διερώτηση περί τέχνης.....	157
5.2. Αναδόμηση ή διεύρυνση του πεδίου; Ένας προβληματισμός για την οπτική καλλιέργεια	160
5.3. Διαδικασίες δημιουργίας στη διδακτική συνθήκη: η αξιοποίηση του εκφραστικού στοιχείου και η ασάφεια της αυθόρμητης «αυτοέκφρασης».....	165
5.4. Το εικαστικό εγχείρημα ως εκπαιδευτική πράξη.....	168
5.5. Η προσέγγιση των εικαστικών μορφών: το αδιέξοδο της απολυτότητας και η παρερμηνεία του υποκειμενικού στοιχείου.....	176
5.6. Αξιοποιώντας τις μεθόδους πρόσληψης: η αισθητική εμπειρία ως ερωτηματική στάση	179

Επίμετρο: επιχειρώντας μια ενιαία αφήγηση.....	187
---	------------

Παράρτημα

1. Πίνακες.....	199
2. Χρονολόγιο.....	203

Βιβλιογραφία.....	209
--------------------------	------------